

I. ROZKŁAD MATERIAŁU

Dział	Temat lekcji	Numeracja wg podstawy programowej	Treści	Wymagania Uczeń:
Wprowadzenie	1. Nasza lekcja historii. Czego będziemy się uczyć w klasie IV?		<ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z przedmiotowym systemem oceniania, – zapoznanie uczniów z podręcznikiem. 	– zna system oceniania przedmiotowego nauczyciela historii.
Poznajemy przeszłość	2. Co to jest historia i społeczeństwo?	8.1	<ul style="list-style-type: none"> – historia jako dzieje i jako opis dziejów, – nauki pomocnicze historii, – społeczeństwo, – terytorium, – zbiorowość. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: <i>historia, historyk, społeczeństwo, terytorium, zbiorowość</i>, – wskazuje różnice znaczenia pojęć: historia – jako opis dziejów; historia – jako dzieje, przeszłość, – wyjaśnia, na czym polega praca historyka, – wymienia i wyjaśnia, jakie znaczenie dla poznania dziejów mają nauki pomocnicze historii*.
	3. Szukanie śladów przeszłości	8.2	<ul style="list-style-type: none"> – źródła historyczne, – podział źródeł historycznych, – archeologia. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: <i>źródło historyczne, kronika, archeologia</i>, – zna rodzaje źródeł historycznych, – wskazuje przykłady źródeł pisanych i materialnych, – opisuje pracę archeologa, – wskazuje różnice między pracą historyka a archeologa*.
	4. Muzea i zabytki	8.3	<ul style="list-style-type: none"> – muzeum i jego zadania, – zabytki i ich ochrona. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: <i>muzeum, zabytek, eksponat</i>, – zna zasady zachowania się w muzeum, – potrafi rozwinąć skróty: ONZ, UNESCO, – wyjaśnia, w jaki sposób ochrania się zabytki i dlaczego należy je chronić, – wskazuje na mapie Polski najważniejsze muzea z podaniem tematyki ich zbiorów, – wymienia zabytki swojej miejscowości i okolic*.
	5. Czas w historii	1	<ul style="list-style-type: none"> – chronologia historyczna. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: <i>chronologia, era, wiek, tysiąclecie</i>, – wymienia epoki historyczne, – wymienia historyczne przyrządy do mierzenia czasu, – zaznacza daty na osi czasu, – określa wiek, – rozwija skróty: p.n.e.; n.e.,

* Umiejętności ponadpodstawowe wyróżniono pogrubioną czcionką

** Tematy i treści lekcyjne wykraczające poza podstawę programową

Dział	Temat lekcji	Numeracja wg podstawy programowej	Treści	Wymagania Uczeń:
Poznajemy przeszłość				<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje daty graniczne epok historycznych, - wskazuje początek i koniec wieku w naszej erze i przed naszą erą*.
	6. Lekcja powtórzeniowa	Poznajemy przeszłość		
	7. Sprawdzian	Poznajemy przeszłość		
Rodzina, szkoła i ja	8. Poznać siebie	1.1; 1.2	<ul style="list-style-type: none"> - osobowość i cechy osobowości, - klasyfikacja potrzeb człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcie <i>osobowość</i>, - wymienia rodzaje potrzeb człowieka, - podaje przykłady potrzeb człowieka, - odpowiada na pytania: „kim jestem?” i „co odróżnia mnie od innych?”, - klasyfikuje własne potrzeby w piramidzie potrzeb*.
	9. Rodzina	1.3	<ul style="list-style-type: none"> - rodzina i jej cechy, - małżeństwo, rodzina wielopokoleniowa, ród, - genealogia i więzy rodzinne. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcia: <i>rodzina, małżeństwo, rodzina wielopokoleniowa, ród, konwencja praw dziecka</i>, - wymienia prawa i obowiązki członków rodziny, - omawia rolę rodziny w życiu każdego człowieka, - określa za pomocą drzewa genealogicznego stopień pokrewieństwa pomiędzy członkami swojego rodu*.
	10. Rodzinne tradycje	1.4	<ul style="list-style-type: none"> - tradycja i jej korzenie, - podział rodziny ze względu na pełnione role społeczne**. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcie <i>tradycja</i>, - wymienia tradycyjne uroczystości religijne i państwowe w Polsce, - wskazuje najważniejszą dla siebie tradycję oraz uzasadnia swój wybór, - wyjaśnia znaczenie kultywowania rodzinnych tradycji dla rozwoju człowieka, - zna pojęcia: <i>dynastia, plemię**</i>, - opisuje zmiany ról członków rodziny w zależności od przemian kulturowych i społecznych**.
	11. Rządzić się w szkole	1.5; 1.6	<ul style="list-style-type: none"> - samorząd szkolny, jego zadania i organizacja, - system szkolnictwa w Polsce**. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcia: <i>samorząd uczniowski, kampania wyborcza, kandydaci, głosowanie tajne, głosowanie równe, program wyborczy</i>, - wymienia prawa i obowiązki ucznia, - wskazuje zadania samorządu klasowego i szkolnego,

* Umiejętności ponadpodstawowe wyróżniono pogrubioną czcionką

** Tematy i treści lekcyjne wykraczające poza podstawę programową

Dział	Temat lekcji	Numeracja wg podstawy programowej	Treści	Wymagania Uczeń:
Rodzina, szkoła i ja			– rola nauki w życiu człowieka**.	– wskazuje zalety funkcjonowania samorządu szkolnego i klasowego, – zna rodzaje szkół w systemie edukacyjnym w Polsce**, – wyjaśnia, dlaczego warto się uczyć**.
	12. Każdy pracuje	5.1	– praca, jej podział i znaczenie dla rozwoju jednostki i społeczeństwa, – czas wolny i sposoby jego zagospodarowania**.	– zna pojęcie <i>praca</i> , – dokonuje podziału pracy, – opisuje zmiany podziału pracy na przestrzeni wieków, – wymienia powody, dla których człowiek pracuje, – wyjaśnia, na czym polega społeczny podział pracy, – opisuje zmiany w podziale pracy na przestrzeni wieków , – wyjaśnia znaczenie odpoczynku w życiu człowieka , – opisuje wady i zalety przykładowych form odpoczynku* .
	13. Przyjaźń i koleżeństwo	1.7; 1.8; 1.9; 5.2	– grupy społeczne i ich znaczenie, – przynależność do grup społecznych, – ja w grupie społecznej.	– zna pojęcia: <i>grupa społeczna, konflikt, lider, mediator</i> , – wymienia czynniki wpływające na tworzenie grupy, np.: więź, wspólne zainteresowania, – wskazuje cechy dobrej przyjaźni, – podaje przykłady grup społecznych, – omawia znaczenie funkcjonowania człowieka w grupach społecznych* .
	14. Lekcja powtórzeniowa	Rodzina, szkoła i ja		
	15. Sprawdzian	Rodzina, szkoła i ja		
Mała i duża Ojczyzna	16. Polska – nasza Ojczyzna	3.1	– symbole narodowe, ich pochodzenie i znaczenie.	– wymienia symbole narodowe, – zna słowa hymnu narodowego, – opisuje wydarzenia i postaci historyczne przedstawione w hymnie narodowym , – opisuje znaczenie „małej ojczyzny” w życiu człowieka* .

* Umiejętności ponadpodstawowe wyróżniono pogrubioną czcionką

** Tematy i treści lekcyjne wykraczające poza podstawę programową

Dział	Temat lekcji	Numeracja wg podstawy programowej	Treści	Wymagania Uczeń:
Mała i duża Ojczyzna	17. Stolice Polski**		– stolica i jej znaczenie, – trzy stolice Polski i ich zabytki.	– zna pojęcie <i>stolica</i> , – wskazuje na mapie i wymienia zabytki znajdujące się w Gnieźnie, Krakowie i Warszawie, – wyjaśnia znaczenie posiadania statusu stolicy dla rozwoju miast , – wymienia funkcje, jakie pełni stolica* .
	18. Kto mieszka w Polsce?	3.3; 1.8	– pojęcie narodu, – mieszkańcy państwa polskiego.	– zna pojęcia: <i>naród</i> , <i>mniejszość narodowa</i> , <i>mniejszość etniczna</i> , – wymienia największe mniejszości narodowe i etniczne występujące w Polsce, – wymienia prawa mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce , – wyjaśnia znaczenie przestrzegania praw mniejszościowych przez społeczeństwo* .
	19. Święta narodowe	3.1	– polskie święta narodowe jako czynnik utrwalania świadomości narodowej.	– wymienia polskie święta narodowe i sposoby ich obchodzenia, – wyjaśnia znaczenie świąt narodowych dla kształtowania tożsamości narodowej Polaków* .
	20. Patriotyzm – miłość do Ojczyzny**		– patriotyzm i jego znaczenie, – co to znaczy, być patriotą? – nasi bohaterowie narodowi, – Polska i jej sąsiedzi.	– zna pojęcia: <i>patriotyzm</i> , <i>bohater narodowy</i> , – wymienia bohaterów narodowych, – charakteryzuje postawę patriotyczną kiedyś i dziś , – przedstawia i opisuje życie i działalność wybranego przez siebie bohatera narodu oraz ocenia jego wkład w historię państwa polskiego , – wskazuje na mapie Polskę , – wymienia i wskazuje na mapie sąsiadów Polski , – rozpoznaje flagi narodowe państw sąsiednich , – opisuje wpływ państw sąsiednich na historię Polski* .
	21. Mała ojczyzna	2.1; 3.2; 2.3	– „mała ojczyzna”, – krainy geograficzno-historyczne.	– wyjaśnia pojęcie <i>mała ojczyzna</i> , – wymienia regiony geograficzno-historyczne Polski, – opisuje historię swojej miejscowości, – zna najważniejsze zabytki stolicy swego regionu,

* Umiejętności ponadpodstawowe wyróżniono pogrubioną czcionką

** Tematy i treści lekcyjne wykraczające poza podstawę programową

Dział	Temat lekcji	Numeracja wg podstawy programowej	Treści	Wymagania Uczeń:
Mała i duża Ojczyzna				<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie krainy geograficzno-historyczne, - wskazuje na powiązania pomiędzy historią „małej ojczyzny” a historią Polski*.
	22. Lekcja powtórzeniowa	Mała i duża Ojczyzna		
	23. Sprawdzian	Mała i duża Ojczyzna		
Starożytność	24. Pismo	9.1	<ul style="list-style-type: none"> - pismo i jego rodzaje, - znaczenie pisma dla dziejów ludzkości, - inne ważne wynalazki: koło i ogień**. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcia: <i>pismo klinowe, hieroglify, pismo alfabetyczne</i>, - zna postać Jana Gutenberga, - wyjaśnia znaczenie wynalezienia pisma dla dziejów ludzkości, - opisuje rozwój i etapy rozprzestrzeniania się pisma, - zna pojęcia: <i>koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia</i>, - wyjaśnia, w jaki sposób opanowanie umiejętności rozpalania ognia wpłynęło na rozwój życia człowieka*, - wyjaśnia, jakie znaczenie dla rozwoju cywilizacyjnego miało zastosowanie koła*.
	25. Pierwsze cywilizacje**		<ul style="list-style-type: none"> - osiągnięcia starożytnych cywilizacji, - czynniki wpływające na rozwój cywilizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcie <i>cywilizacja</i>, - potrafi wymienić najstarsze cywilizacje oraz wskazać na mapie tereny, gdzie się rozwijały, - potrafi wymienić osiągnięcia każdej z nich, - wskazuje najważniejszy wynalazek ludów starożytnych dla dalszego rozwoju cywilizacji człowieka i uzasadnia swój wybór*.
	26. Starożytny Egipt**		<ul style="list-style-type: none"> - państwo faraonów, - osiągnięcia starożytnych Egipcjan, - religia starożytnego Egiptu. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcia: <i>faraon, piramida, mumia, mumifikacja</i>, - potrafi określić położenie Egiptu na mapie wraz ze wskazaniem Nilu, - wymienia osiągnięcia Egipcjan, - wymienia najważniejszych bogów egipskich, - wyjaśnia znaczenie powiedzenia „Egipt darem Nilu”, - opisuje wierzenia Egipcjan*.

* Umiejętności ponadpodstawowe wyróżniono pogrubioną czcionką

** Tematy i treści lekcyjne wykraczające poza podstawę programową

Dział	Temat lekcji	Numeracja wg podstawy programowej	Treści	Wymagania Uczeń:
Starożytność	27. Starożytna Grecja	9.2	<ul style="list-style-type: none"> - położenie geograficzne, życie codzienne, demokracja ateńska, - wojny Greków z Persami, - czasy Aleksandra Macedońskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcia: <i>polis, Hellada i Hellenowie, demokracja, zgromadzenie ludowe,</i> - potrafi określić położenie geograficzne Grecji oraz wskazać na mapie Ateny, Spartę, Korynt, Olimpię, - zna postać Aleksandra Macedońskiego, - potrafi wyjaśnić wpływ warunków naturalnych na ukształtowanie się polis oraz na zajęcia ludności greckiej, - wyjaśnia różnice między despotyzmem w Egipcie a demokracją w Atenach, - ocenia skutki wojen Grecji z Persją*.
	28. Osiągnięcia cywilizacyjne starożytnych Greków	9.2	<ul style="list-style-type: none"> - wierzenia Greków, - igrzyska olimpijskie, - teatr grecki, - architektura i rzeźba, - Ateny w V wieku p.n.e. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcia: <i>politeizm, mit, heros, Akropol, Partenon, atrybut, igrzyska olimpijskie, filozofia,</i> - rozpoznaje i wskazuje atrybuty najważniejszych greckich bogów, - zna postać Peryklesa, - wymienia najważniejszych rzeźbiarzy: Fidiasza i Myrona, - wymienia najważniejszych greckich filozofów: Platona, Sokratesa, Arystotelesa, - wskazuje różnice między igrzyskami antycznymi a współczesnymi, - opisuje elementy charakterystyczne dla greckiej sztuki i architektury antycznej, - wskazuje różnice pomiędzy antycznym a współczesnym teatrem, - wskazuje różnice między demokracją ateńską a dzisiejszą*.
	29. Starożytny Rzym**		<ul style="list-style-type: none"> - legendarne początki Rzymu, - republika rzymska, - republika za czasów Juliusza Cezara, - cesarstwo rzymskie. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna legendę o założeniu Rzymu, - zna datę 753 r. p.n.e., - zna pojęcia: <i>republika, cesarstwo, barbarzyńca,</i> - wskazuje na mapie Rzym, Kartaginę, - zna postacie: Romulusa, Remusa, Hannibala, Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta, - potrafi wyjaśnić znaczenia powiedzeń: „Kości zostały rzucone”, „I ty Brutusie przeciwko mnie?”*.

* Umiejętności ponadpodstawowe wyróżniono pogrubioną czcionką

** Tematy i treści lekcyjne wykraczające poza podstawę programową

Dział	Temat lekcji	Numeracja wg podstawy programowej	Treści	Wymagania Uczeń:
Starożytność	30. Osiągnięcia cywilizacji rzymskiej	9.3	<ul style="list-style-type: none"> – rozrywki Rzymian, – architektura, – prawo rzymskie, – literatura. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: <i>amfiteatr, gladiator, panteon, akwedukt, Koloseum, łuk triumfalny, Forum Romanum,</i> – zna postacie: Wergiliusza, Horacego, Owidiusza, – opisuje formy spędzania wolnego czasu przez starożytnych Rzymian i porównuje je do dnia dzisiejszego, – ocenia znaczenie najważniejszych wynalazków i osiągnięć kultury rzymskiej dla dalszego rozwoju cywilizacji*.
	31. Narodziny chrześcijaństwa	9.4	<ul style="list-style-type: none"> – geneza chrześcijaństwa, – prześladowania chrześcijan, – chrześcijaństwo jako religia panująca w cesarstwie rzymskim, – religia starożytnych Rzymian**. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejszych bogów rzymskich, – zna pojęcia: <i>Palestyna, apostoł, Biblia, religia państwowa,</i> – zna postacie: Jezusa z Nazaretu, Konstantyna Wielkiego, Teodozjusza Wielkiego, – opisuje rozwój chrześcijaństwa od nauk Jezusa z Nazaretu do uznania chrześcijaństwa za religię państwową, – potrafi opisać przyczyny rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa, – opisuje prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie*.
	32. Lekcja powtórzeniowa	Starożytność – dziedzictwo kultury antycznej		
	33. Sprawdzian	Starożytność – dziedzictwo kultury antycznej		

Rozkład został przygotowany na jedną godzinę tygodniowo. Niektóre tematy z podręcznika zostały połączone w jedną godzinę lekcyjną: „Dawna rodzina” – zagadnienia związane z drzewem genealogicznym połączono z tematem „Rodzina”; treści związane z pojęciami *plemię* i *dynastia* powiązано z tematem „Rodzinne tradycje”.

Tematy z podwójną gwiazdką obejmują treści wykraczające poza podstawę programową. Nauczyciel w zależności od stopnia realizacji materiału może – ale nie musi – omawiać treści spoza podstawy programowej.

Treści z tematu „W szkole” zostały zawarte w temacie „Rządzić się w szkole”.

Temat „Czas wolny” został połączony z tematem „Każdy pracuje”.

Treści z tematu „Rzeczpospolita Polska i jej sąsiedzi” zostały zawarte w lekcji „Patriotyzm i miłość do ojczyzny”.

Treści z tematów „Ogień” oraz „Koło – epokowy wynalazek” zostały zawarte w temacie „Pismo”.

* Umiejętności ponadpodstawowe wyróżniono pogrubioną czcionką

** Tematy i treści lekcyjne wykraczające poza podstawę programową